

LISTEK.

Iznanci.

(Povest iz prvih časov krščanstva.)
(Konec.)

Kiklop, enooki paznik, se je daleč od strani, od nikogar opažen, na tihem udeležil ponočne slovesnosti kakor tudi jutranje maše in njegovo drugače surovo in brezčutno srce je bilo sedaj prvič v življenju ginjeno. Procesija z neštevilnimi lučmi in lepo petje ga je ganilo skoro do solz, in ko je spreved, kojemu je od daleč sledil, prišel na svetlo, se je približal skofu ter mu glasno priznal, kako neusmiljeno je ravnal z obema mučencema. Ravno tako je prosil Faustina in Florencija odpuščanja, ko ju je tolikokrat in tako surovo pretepal.

„Mr, rm; če trezen“, je djāl v svoje upravičenj, „potem najboljši človek na svetu; toda pri Bahu, kaj morem za to, če bogovi mi dali tako neugašljivo žejo? Rm, rm, že davno bil bogat mož, pa moja jetra vedno suha, vedno suha!“

Spremljal je procesijo do ladje ter še dolgo mahal odhajajočim z roko v pozdrav. In v resnici ni pil od tistega dne niti kapljice vina več.

Vožnja je bila silno ugodna in prijetna. Morje je bilo mirno in gladko kot ogledalo, v kojem se je zrcalilo neizmerno sinje nebo in proti vročini solčnih žarkov je varovala potnike streha, ki je bila razpeta čez ladjo.

Popolnoma sam v bližini krmila sedeč, se je zamislil Faustin v svoje misli ter gledal proti sredini ladje, kjer so ležali pod baldahinom ostanki mučencev, pokriti z dragoceno sirsko odejo ter ovenčani z vencem cvetic. Kako so vendar bili najznamenitejši dogodki njegovega življenja z velikim, poštrevovalnim življenjem teh dveh v najtesnejši zvezi! Če je v duhu pogledal nazaj na zadnji dve leti, od onega dneva, ko se je, z verigami priklenjen na Ponciana, z zaničevanim sužnjem kot prostovoljnim spremljevalcem, peljal po isti poti v prognavstvo, srce potrto od bolesti, duh vkovan v temne zmote poganstva, kako živo je pač čutil to božjo roko, ki ga je ločila od njegove neveste, da mu jo da nazaj dvakrat dražjo, ki ga je peljala v globočine rudokopa, da bi ga pripeljala ven na svetlo luč resnice, ki ga je vkovala v verige, da bi zdrobila okove pogube, s kojimi je do tedaj oklepala njega in njegove svojce (kriva vera)! In sedaj ta vožnja! Med popevanjem svetih pesmi je plula ladja iz dežele prognavstva proti domovini; ali se najde kakšno lepše predznamenje srečne bodočnosti? Ali pa, skušnjava je bila huda, skoraj za slabotnega človeka pretežka; toda sedaj je Faustin razumel, kako potrebna je bila, kako je samo po tej ozki in strmi poti lahko dospel do visočine svoje sreče.

Tudi Florencija se je tiho zamislila. Spominjala se je na dneve v Baji; kako neizmerno mnogo so se razločevale one prijetne vožnje v gondoli od današnje vožnje! Sicer so šumljali isti valovi, pihali isti vetrovi in solnčni žarki so na isti način odbijali nad srebrnobeli valovi; toda — Florencija je pogledala s hvaležnim srcem proti nebu — oseba, ki se je vozila, je postala drugačna. Ravno v tem trenutku, ko je že vrgla vero od sebe ter se odločila, skočiti v neizmerno globočino, takrat je zgrabila roka Milosti za krmilo ter rešila čolnič in pregrešnega propada. Florencija se je zopet spomnila besed, ki jih je pisala takrat svojemu očetu: „Kot srečna ptička se zibljem v mirnih, sladkih vetrovih bajskega zaliva in veselo ter brezskrbno uživam trenutek, ko me bode smrt, ta neusmiljeni strelec, zadel s svojo puščico ter me vrge v morje, v ta neizmerno veliki nič, ki vse požre“. Ne, ne, golobček, ki je izletel iz Noetove barke, je krožil takrat nad blatom in strohnelo mrhovino, koje kužni zrak mu je omotil čute. Toda ravno v trenutku, ko je omočen od kužnega strupa, hotel pasti v daljni prepad, ga je zgrabila rešilna roka ter ga vzela na ladjo rešitve k večnemu življenju.

Iz celega sveta.

Z bajonetom nad medveda. Dne 25. avgusta je orožniška patrulja iz gozda blizu Bjelašnice v Bosni slišala neko lomastenje. Orožnik Vrljič je stopil pogledat, kaj bi bilo. Tu se pojavil pred njim velik medved; orožnik hitro zagrabi puško in ustrelil. Težko ranjena zver se vspne kvišku in hoče planiti nad orožnika. Ta pa nameri bajonet in zabode zver naravnost v srce.

To je korenjak! Hrvaški telovadec Rajčević je dosegel v Buenos Airesu v Ameriki veliko slavo. Orjaški mož, ki ima slonovo moč, je premagal samega sebe. Dvignil je namreč s tal in zapored petkrat v zrak nad glavo ročke, težke 153 kg. Tak orjak pač ne pride kmalu zopet.

Angleški kraljevi priine v ljudski šoli. Angleški kralj in kraljica sta sklenila, da svojega tretjega sina, princa Henrika, s prihodnjim šolskim letom vpišeta v javno ljudsko šolo v Stonu. Odredila sta, da se ima s princem v šoli postopati ravno tako kakor z vsakim drugim učencem: Dobivati ima iste naloge in iste kazni ter se v vsem držati splošnega šolskega reda. Na hrani in stanovanju bo pri učitelju ter si bo moral sam snaziti čevlje in obleko ter si kuhati zajutrek. Na vrtu mora obdelovati kos zemlje. Vstajati bo moral ob 5. uri zjutraj.

100letnica lokomotive. L. 1813 je stekel na Angleškem prvi parni stroj za prevažanje premoga. Dal ga je napraviti posestnik premogokopov v Wylamu na

Globok vzdihljaj je prišel iz Florencijinih prs in ko se je ozrl Faustin na njo, je opazil, da je imela roso oko. Smehljaje je stisnila svojemu soprogu roko ter rekla:

„Kako dober, oh, kako dober je vendar ljubi Bog!“

Ko je ladja dospela srečno v Ostijo, so sklenili, da bodo v prihodnji noči po deželni cesti prenesli telesne ostanke v Rim, deloma radi solnčne vročine, deloma pa, da bi zabranili prevelik naval ljudstva. — Spremljana od vernikov luke se je vila procesija med petjem psalmov ter razsvetljavo z bakljami po cesti proti mestu ter potem v bližini mestnega zidu zavila na desno, da tako dospe do Kalistove katakombe.

Bilo je v jutru 13. avgusta, onega dneva, na kojega se dandanes obhaja rimska cerkev praznik svetih mučencev, ko so položili škofovo truplo v grobišče papežev. Telesne ostanke Hipolita pa so pokopali na drugem kraju.

Po končani ganljivi svečanosti se Faustin ni mogel premagati, ne da bi v še sveži apneni omet pred vhodom v kapelo vdolbel v slovo pozdrav svojemu duhovnemu očetu, rešitelju svoje duše.

In med tem, ko se je kamen, ki je pokrival mučnikov grob, za časa opustošenja katakomb v poznejših stoletjih izgubil, se je tisti v grškem jeziku v apno vdolbeni granitonapis ohranil še do dandanes: Poncijan naj živi v Bogu z vsemi škofi.

Junakinja.

(Za „Slov. Gospodarja“ napisal Al. S.)

Na dvorišču pri Slemenovih je stal s sodčki naložen voz pripravljen za odhod. Nestrpno je rezgetal konj in kopal s kopiti ter se oziral proti oknu v prvem nadstropju, iz katerega se je slišal gospodarjev glas. Mladi Slemen je bil v sobi pri svoji materi in se je poslavljaj od nje. Solnce je ljubko razsvetljevalo s svojimi žarki prijazno izbo; sveži jutranji vetrič je nalahno gibal snežnobele zastore, vel čez snežno-belo posteljo, na kateri je počivala stara Slemenovka. Življenja trpljenje in skrb so zarisale sledove v obrazu. Bolečine hučnega trganja po udih, ki jo je večkrat priklenilo skozi več mesecev na posteljo, je bilo lahko spoznati v njenih potezah. Toda vendar ne nekdanje skrbi in tudi ne sedanje bolečine niso mogle izbrisati izraza prisrčne dobrotljivosti in vroče materinske ljubezni, ki je odsevala iz oči, ko je svojo, od protina skrivljeno roko, dala sinu v slovo.

„Ne ostani predolgo, Vinko“, mu reče, „saj je itak že hudo, da moraš od doma ravno sedaj, ko je največ dela. Bog te čuvaj in glej, da se srečno vrneš!“ Vinko odide. Predno zapusti hišo, naroči še dekli posebej, da naj dobro pazi na mater. Zdaj še-le skoči na voz in oddirja.

Vinko je ljubil svojo mater; bila pa mu je tudi mati v najboljšem pomenu. Odkar je umrl mož, že v drugem letu njunega zakona, je vodila sama veliko, razsežno gospodarstvo in si pomagala s posli, kolikor se je dalo. Večkrat so ji prigovarjali, naj se omoži vnovič, pa vselej je zavrgla take nasvete, češ, da hoče ohraniti Vinku celo očetovo dedščino. Zanj se je mučila noč in dan, zanj ji ni bila nobena žrtev pretežka. Vinku je bilo to dobro znano ter ji je vračal njeno skrb z najiskrenejšo otroško ljubeznijo. „Da bi mi jo Bog ohranil še dolgo!“ tako je mislil, ko je dirjal naprej v svežem jutru.

Od travnikov se je razširjal vonj svežega sena, veliko rok je bilo zaposlenih pri spravljanju. S Slemenovih travnikov so želeli ljudje svojemu gospodarju srečno vožnjo.

„Joško, kaj misliš, ali bo lepo vreme?“ je zaklical Vinko proti ljudem.

Joško si praska za ušesi. „Gotovo ne!“ reče nato, „solnce prehudo pripeka. Morebiti vzdrži, da bo seno spravljeno domov.“

Vinko prikima in voz oddrda naprej ter se skriva v prahu.

Ko prinese dekla opoldne obed bolni Slemenovki, ji ta reče: „Katika, danes še dobimo slabo vreme; jaz že čutim to v svojih udih. Ni potrebno, da bi samo zavoljo mene ostala doma, jaz ne potrebujem ničesar. Pojdi z drugimi na travnik, je vsaj ena moč več pri delu, morebiti še pripeljeta seno pred nevihto.“

Dekla je bila zadovoljna in odide.

Slemenovkino prerokovanje se je izpolnilo; že čez nekaj ur se je nebo pooblačilo, od zahoda so se pripodili grozeči črni oblaki. Ljudje so hiteli, da jim je curkoma tekel znoj. Že so naložili zadnji voz, ko zabučil naenkrat silen vihar ter podi pred seboj oblake z neznansko brzino. Bliski so švigali, strašno je bobnel grom za gromom, pa niti kapljica dežja še ni padla. Naenkrat se strašno zasveti, nato strašno zabobni in trešči; divje se vzpenjo konji, ljudje se prestrašeni prekrizajo, v naglem diru stečejo konji proti domu. Vihar divja, blisk za bliskom sledi, tresk za treskom, a še vseeno ni dežja. Tu pa, čuj, med divjanjem nevihte zadoni zvona strašni glas. Iz strehe Slemenovega poslopja šine ognjeni steber kvišku, Slemenova hiša je v ognju.

„Jezus Marija!“ vskliknejo ljudje vsi prestrašeni, „pri nas je udarilo!“

Domov hitijo zdaj, ne meneč se za blisk in strašno gromenje. Slednjič dosepejo domov, nasproti jim udari ogenj in dim. Vsi hitijo k hlevom, da rešijo živino, nepopisna zmešnjava nastane. Kakor bi izgubili glavo, begajo in vpijejo na vse strani. Dolgo je trajalo, da je prišla iz vasi pomoč. Skoro vsi vaščani so bili na polju; končno pride vendar tudi brizgalnica in gasilci začnejo svoje delo. Hiša se ni dala več rešiti, bila je že vsa v plamenu, zato skušajo rešiti vsaj škedenj in hleve.

Naenkrat se zasliši med tem vriščem in truščem visoki ženski glas. Čez vrt priteče mlada deklica. Li' ce ji je bilo razgreto, burno se ji dvigajo prsi, njeni lepi plavi lasje so se ji razvezali in ji v obilnih kodrih padajo na rame. Zopet je slišati isti glas, zdaj v neposredni bližini.

„Mati, mati, kje so mati?“

Za trenotek nastane smrtna tišina. Dekla, ki ji je naročil Vinko skrb za bolno mater, si je obupno pulila lase, groza je prevzela vse...

„Pozabili, moj Bog, pozabili smo na-njo!“

A že je prepozno, streha se je podirala, skozi duri in okna je švigal plamen.

„Torej so mati še v hiši?“ zaklice deklica prestrašeno, grozen odgovor ji dajo prestrašeni obrazi. „Ali ni nikogar, ki bi jo rešil? — Torej poskusim sama!“

Branijo ji in jo zadržujejo. „Genovefa, pomisli, kaj delaš! Ti žrtvuješ svoje življenje za mrliča. Stara žena se je gotovo že davno zadušila, če greš noter, ne prideš več nazaj!“

Nadzemski izraz ji prešine lice in z roko pokaže na gorečo hišo. „Življenje za življenje“, reče odločno. „Tudi ona nekdanj ni vprašala ali pride zdrava ven, ko je imela moja mati ošpice in se nas je vsak izogibal. Takrat je ona z nevarnostjo svojega življenja stregla moji materi in negovala mene, ubogega črviča.“

Že med govorjenjem si je slekla vrhinja obleko, jo namočila v vodo in zopet ogrnila. Potem se pobožno prekriža, zaupno se ozre proti nebesom in zakliče: „V imenu božjem! Marija, vzami me v svoje varstvo!“

Zopet vse popolnoma utihne. Nato zadoni poveljnikov glas, brizgalnico obrnejo sedaj na hišo in v močnem krogu teče voda na goreče poslopje.

„Nazaj, nazaj!“ zapove mogočen glas. Ropotaje pada veliko bruno na zemljo, na široko se razpršijo iskre. Minejo minute groznega strahu, sleherno oko je uprto v vrata.

„Ta ne pride več nazaj“, si šepetajo med seboj, „bilo je nespametno, kaj takega storiti!“

(Konec prih.)

Northumberlandskem. Stroj je tekel po tračnicah in vlekel 8 voz s hitrostjo 8 km na uro. Ta stroj je potem vzpodbudil pravega iznajditelja lokomotive, Stephensona, ki je bil tedaj kurjač in strojnik v killingworthskem premogovniku, da je sestavil velik stroj za prevažanje blaga in ljudi.

Pet delavcev zgorelo. V Gelsenkirchenu na Nemškem je zgorela dne 23. p. m. velika tovarna. 5 delavcev je našlo smrt v ognju.

Kaj vse napravi slaba vest. Pred kratkim je iz Časlave prišel v Prago z vlakom mesarski pomočnik Karl Dvorak. Na kolodvoru stopi k njemu nek možki in ga ostronagovori: „Vi ste krojaški pomočnik?“ — „Ne“, odgovori Dvorak, „a jaz sem mesarski pomočnik.“ — „Aha, že vem, Vi ste imeli neko reč s svojim gospodarjem, kaj ne?“ — „Hm, da, neka majhna razlika je bila, a tega je že dolgo.“ — „Nič dolgo“, in nič preveč ne govorite, marveč pojdite z menoj; jaz sem detektiv (tajni policaj). Takoj mi dajte svoj denar, da ga shranim.“ Dvorak je ubogal, dal neznanec svojih 16 K in šel z njim do policijskega ravnateljskega. — „Semkaj pridite jutri zjutraj ob 9. uri; ako se izkaže, da ste nedolžni, dobite svoj denar takoj nazaj.“ Nato je neznanec izginil. Dvorak se je drugo jutro res podal na policijo po svoj denar in ondi povedal, kako in kaj mu je prejšnji dan velel „detektiv“. Na policiji pa o „detektivu“ seveda niso nič vedeli, pač pa so se začeli zanimati za Dvoraka in res so našli zabeleženega radi neke male tatvine. Moža so seveda takoj pridržali.

Junak izza Kustoce. V Szatmaru na Ogrskem je te dni v 81. letu starosti umrl vpokojeni major Josip Baumberger, ki je pri Kustoci kot navaden infanterist rešil 1 bojni prapor in bil za to takoj na bojnem polju imenovan za poročnika.

Pet oseb zgorelo. V Zgornjih Kamenicah pri Tešinu v Sleziji je zgorela neka hiša. 5 oseb, med temi ključavničar Preissing, njegova dva otroka, čovljak Sieher in njegov otrok, je zgorel. Žena se je pa smrtno nevarno opekla.

Dober otrok. Tuje: „Kaj pa jokaš?“ — Tinče: „Hlače sem strgal, pa se bojim očeta, ki tako rad tepe!“ — Tuje: „Pa mu reci, da te je že mati natepla!“ — Tinče: „Ja, potlej bi bila pa še mati tepena!“

Pijančevanja se odvadil. A.: „Tebe ni več v gostilno! Kako je to?“ — B.: „Sem se odvadil popivati. Ko sem bil zadnjič prišel domov, sem ženo po dvoje videl in to me je spametovalo!“

Pri vojaki. Stotnik vojaku: „Ali znate plavati?“ — „Znam, gospod stotnik!“ — Stotnik: „Kje ste se pa naučili?“ — Vojak: „V vodi, gospod stotnik!“

Izpred sodišča. Zagovornik: „Da je zatoženec kradel le v skrajni sili in v potrebi, se vidi iz tega, ker je pobral le drobiž; denarnico, v kateri je bilo za 2000 bankovcev, je pustil!“ — Predsednik zatožencu: „Zakaj pa jokate?“ — „Zato, ker nisem videl denarnice.“

Pozabljen. Sodnik: „Zakaj niste povedali svoje pravega imena, ko so Vas prijeli?“ — Zatoženec: „Mi ni precej prišlo na misel!“